

GEOINFORMACIJSKI SUSTAVI UZ SUDJELOVANJE JAVNOSTI

Pojam *Public Participation Geographic Information Systems – PPGIS* (Geoinformacijski sustavi uz sudjelovanje javnosti) nastao je 1996. na sastancima *National Center for Geographic Information and Analysis (NCGIA)*. Pojavljuje se i u obliku *Public Participatory GIS*. *PPGIS* se može definirati kao istraživačko područje koje se bavi učešćem javnosti u procesima planiranja uz primjenu GIS-a. Treba naglasiti da je u problematici planiranja posebno izražena potreba za interaktivnim sustavima koji ujedinjuju stručnjake, sudionike i interesne skupine. Stoga se internet nameće kao komunikacijska platforma u podršci ovoj novom obliku učešća građana u procesima prostornog planiranja. Primjenom mrežnog *PPGIS*-a (*PPGIS online*) pružaju se mogućnosti poboljšanja i unapređenja donošenja odluka o prostoru, a posebno u području demokratskog suodlučivanja.

PPGIS je značio prenošenje akademske prakse GIS-a i kartografiranja na lokalnu razinu. Ideja koja stoji iza *PPGIS*-a je osnaživanje i uključivanje marginalizirane populacije, koja ima malo glasa u javnom prostoru, u procese odlučivanja putem obrazovanja i primjenom geoinformacijske tehnologije.

Primjena mrežnog *PPGIS*-a ima niz prednosti, ali i nedostataka. Navedimo neke od dobrih strana:

- GIS je najbolja metoda za analizu prostornih podataka
- povećan javni pristup informacijama
- mogućnost sudjelovanja u bilo koje vrijeme
- dobre mogućnosti vizualizacije, npr. 3D vizualizacija
- diskusija na internetu zasnovana na kartografskim prikazima.

Neki od nedostataka jesu:

- cjelokupno stanovništvo nema pristup internetu
- marginalizacija određenih društvenih skupina stanovništva
- ograničenje socijalnih kontakata primjenom interneta.

Mrežni *PPGIS* je, dakle, još jedan način da se sudjelovanje građana u procesima prostornog planiranja učini transparentnijim i boljim.

Izvori:

Public Participation GIS: Wikipedia – <http://en.wikipedia.org/wiki/PPGIS>,

R. Steinmann, A. Krek: Stärken und Schwächen von Public Participatory GIS. Paper publiziert in den Konferenz Proceedings der CORP 2005, Wien.

Nedjeljko Frančula

GEODIZAJN

Danas smo sve svjesniji krhkosti našeg planeta i potrebe donošenja mudrih odluka o njegovoj budućnosti zasnovanih na najboljim znanstvenim spoznajama. Ljudi imaju moć i da unište planet i da ga održavaju. Trebamo stoga alate koji nam mogu pomoći da predvidimo učinke eksperimentiranja zemaljskim sustavom, pomažući nam tako da budemo učinkoviti upravitelji jedinog planeta koji imamo.

Jedna od definicija geodizajna kaže da je geodizajn planiranje zasnovano na znanju o tome kako svijet funkcionira izraženo u simulacijama zasnovanim na GIS-u. Geodizajn nastoji poboljšati svijet, dok tradicionalna znanost nastoji samo pružiti temeljna znanja na osnovi kojih se svijet, na kraju eventualno može poboljšati. U tom smislu, geodizajn leži u domeni primijenjene znanosti i inženjerstva, tražeći načine rješavanja praktičnih problema primjenom znanstvenih metoda.

Ovaj koncept znanstveno utemeljenog dizajna uključuje discipline koje se tradicionalno bave dizajnom – planiranje i pejzažnu arhitekturu. Ali uključuje i discipline kojima se stiče i akumulira temeljno znanje o tome kako sustavi o okolišu i socijalni sustavi djeluju uključujući geografiju, ekologiju, hidrologiju, znanosti o Zemlji, sociologiju, ekonomiju i političku znanost. Na kraju uključuje i nove discipline informacijske tehnologije, posebno geoinformacijsku znanost. Postavlja se pitanje kakve su razlike između CAD-a, GIS-a i geodizajna. U CAD-u je naglasak na projektiranju (dizajnu) struktura kroz digitalni prikaz, u GIS-u na analizi i modeliranju struktura u društvu i okolišu, a u geodizajnu na korisničkim intervencijama u tim svjetovima. Zanima nas i u kakvom su odnosu kartografija i geodizajn. U širem smislu kartografija je koristan dio geodizajna, ali svi aspekti geodizajna nisu inherentno kartografski.

Tijekom posljednjeg desetljeća bilo je nekoliko rasprava o potrebi da se zatvori, po mišljenju mnogih, sve veći jaz između GIS-a i dizajna. U Santa Barbari održane su 2001. i 2008. radionice na tu temu. Izraz geodizajn (*geodesign*) je predložen kao nadtermin za istraživanje zajedništva između GIS-a i dizajna. U siječnju 2011. održan je u Redlandsu, Kalifornija prvi *GeoDesign Summit* koji je okupio stručnjake koji se bave GIS-om i dizajnom u mnogim disciplinama (<http://www.geodesignsummit.com>).

Očito da geodizajn nije nešto posebno novo već znači preispitivanje i možda pronalaženje nove svrhe nekih utvrđenih područja. U slučaju GIS-a to preispitivanje je potaknuto uočnim nedostatkom primjene GIS-a u dizajnu i njegove potencijalne uloge u poboljšanju našeg planeta. Drugim riječima, koncept geodizajna ukazuje na obnovljeni napor da se naglasi vrijednost kartografije i GIS-a kao alata za poboljšanje i održavanje površine naše Zemlje.

Izvor:

M. F. Goodchild: Towards Geodesign: Repurposing Cartography and GIS? Cartographic Perspectives, Number 66, Fall 2010, 7–21.

Nedjeljko Frančula